

Saaristo- ja vesistöalueiden teemaverkosto

HABITABILITY

Elinvoimaiset ja kestävästi asutut saaristo- ja vesistöalueet

För livskraftiga och bobara skärgårds- och vattenområden

Tietoa saaristo- ja vesistöalueista

EU

- 2 400 asuttua saarta, ja saari-asukkaita on 20,5 miljoonaa.
- Saarilla asuvat muodostavat 4,6 % EU:n väkimäärästä!
- EU määrittelee saaren alueeksi, joka täyttää mm. seuraavat ehdot:
 - pinta-ala vähintään 1 km²
 - saaren ja mantereen välinen etäisyys vähintään 1 km
 - pysyvä asutus vähintään 50 hlöä
 - ei kiinteää tieyhteyttä

Pohjoismaat

	Saarten määrä	Asutut saaret ilman kiinteää tieyhteyttä	Asukkaat saarilla ilman kiinteää tieyhteyttä
Ruotsi	267 570	386	89 342
Norja	239 057	327	71 365
Suomi	224 661	590	35 907

- Määrällisesti Euroopan suurimmat saaristomaat ovat pohjoismaat (Ruotsi, Norja, Suomi).
- Euroopan asukasluvultaan ylivoimaisesti suurimmat saaret sijaitsevat Etelä-Euroopassa (Italia, Kreikka, Espanja, Portugali ja Ranska).

Suomi

- Ahvenanmaalla eniten vakituksia saariasukkaita.

Manner-Suomi

- Varsinais-Suomessa on eniten saariasukkaita ja eniten saaria.
- Etelä-Savossa on toiseksi eniten saaria
- Pohjois-Pohjanmaalla toiseksi eniten saariasukkaita.

- Euroopan suurimmat sisävesistömaat suhteessa maa-alaan ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Viro.
- Euroopan suurimmista yli 100 km²:n järvistä (93) yli puolet (47) sijaitsee Suomessa.
- Suomessa on noin 168 000 järveä, jotka ovat vähintään 0,05 hehtaarin eli 500 neliömetrin kokoisia. Vähintään hehtaarin kokoisia on n. 57 000 järveä.
- Suomi on suhteellisesti (vesistöala/maa-ala) sisävesistörikkain maa maailmassa (10 %).

Vakituisesti asuttuja saaria ilman kiinteää tieyhteyttä Suomessa:

> 500

Noin **8 000** ihmistä Suomessa asuu ympärivuotisesti ilman kiinteää tieyhteyttä olevilla saarilla.

Saaristoasukkaita Manner-Suomessa:

~ 70 000

+ 29 000 asukasta Ahvenanmaalla

Saaristolaki:

Saaristoon katsotaan kuuluviksi sellaiset merialueen ja sisävesistöjen saaret, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä, sekä muut saaret ja mantereen alueet, jotka ovat muutoin olosuhteiltaan saaristoon verrattavissa.

Saaristolakiin perustuva saaristolisä:

- Kahdeksan saaristokuntaa: Parainen, Kemiönsaari, Enonkoski, Puumala, Sulkava, Hailuoto, Kustavi ja Maalahti (yht. n. 35 000 asukasta).
- 41 saaristo-osakuntaa.

Vahvuudet & haasteet?

Hankkeen nimi: Habitability – Elinvoimaiset ja kestävästi asutut saaristo- ja vesistöalueet

Hankeaika: 1.10.2021–31.12.2023

Rahoittaja: Työ- ja elinkeinoministeriö, Varsinais-Suomen liiton kautta

Budjetti: 248 488 € (omarahoitus 20 %, 49 697,75 €)

Hakijataho: Åbo Akademin Saaristoinstituutti (Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi, Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi)

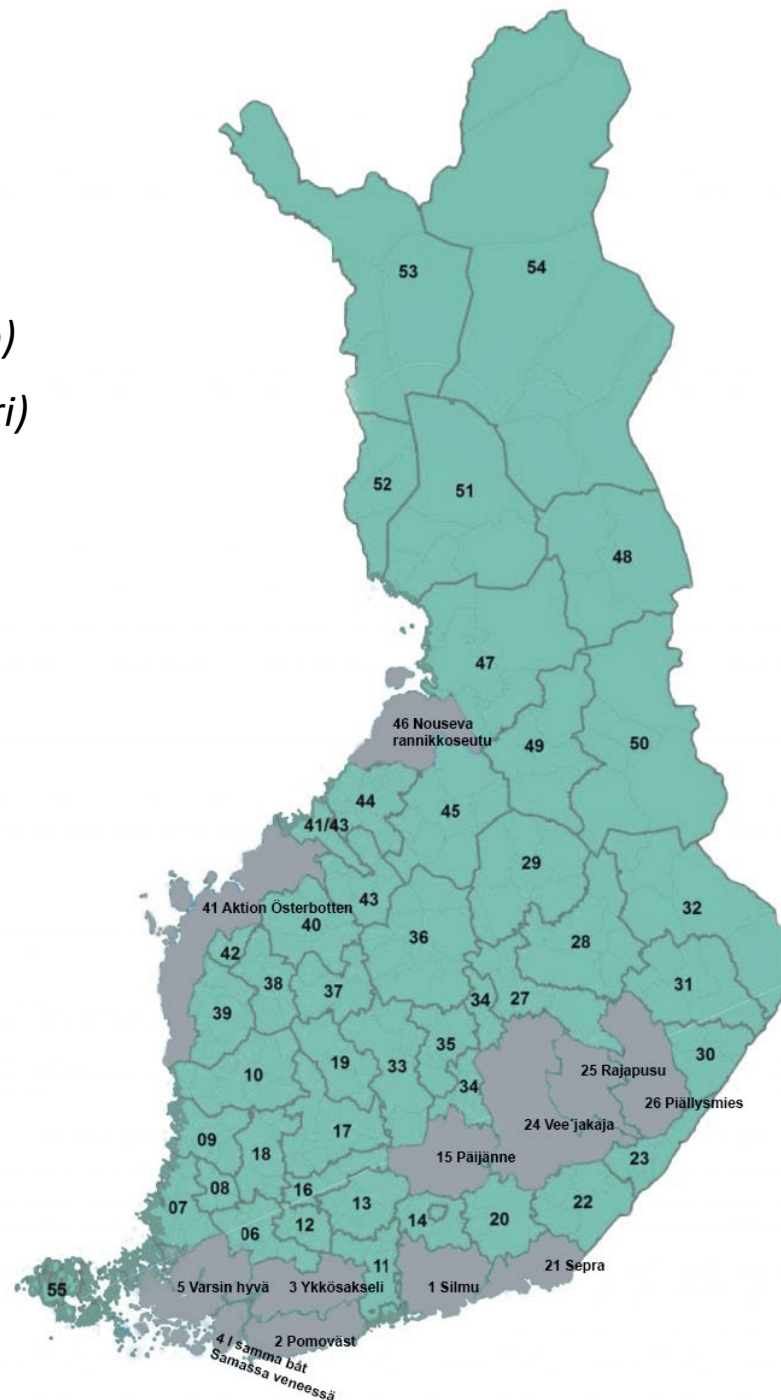
Hankekumppanit

Leader-yhdistykset:

- **Aktion Österbotten** (*Maalahti, Mustasaari, Närpiö, Vöyri, Luoto*)
- **I samma båt/Samassa veneessä** (*Kustavi, Parainen, Kemiönsaari*)
- **Nouseva rannikkoseutu** (*Hailuoto*)
- **Piällysmies** (*Heinävesi, Enonkoski, Savonlinna*)
- **Pomoväst** (*Inkoo, Kirkkonummi, Raasepori, Hanko*)
- **Päijänne Leader** (*Asikkala*)
- **Rajupusu** (*Sulkava*)
- **Sepra** (*Kotka, Pyhtää*)
- **SILMU** (*Loviisa, Porvoo, Sipoo*)
- **Varsin hyvä** (*Masku, Naantali, Taivassalo, Turku*)
- **Veej'jakaja** (*Hirvensalmi, Mikkeli, Puumala*)
- **Ykkösakseli** (*Salo*)

Sekä:

- **Suomen saaret | Finlands öar, FÖSS**

Yhteistyökumppani:

Saaristoasiain
neuvottelukunta
(SANK)

Saaristopolitiikka
Skärgårdspolitiken

Hankkeen tavoitteet

1) Teemaverkosto

- Luoda kaksikielinen, maanlaajuinen, ruohonjuuritason saaristo- ja vesistöyhteisöjen verkosto.
- Verkoston kautta vahvistaa saaristo- ja vesistöyhteisöjen yhteistyötä ja mahdollistaa samankaltaisten haasteiden (ja mahdollisuuksien!) nostamista kansalliselle tasolle yhteisellä äänellä.

2) Habitability-työkalu

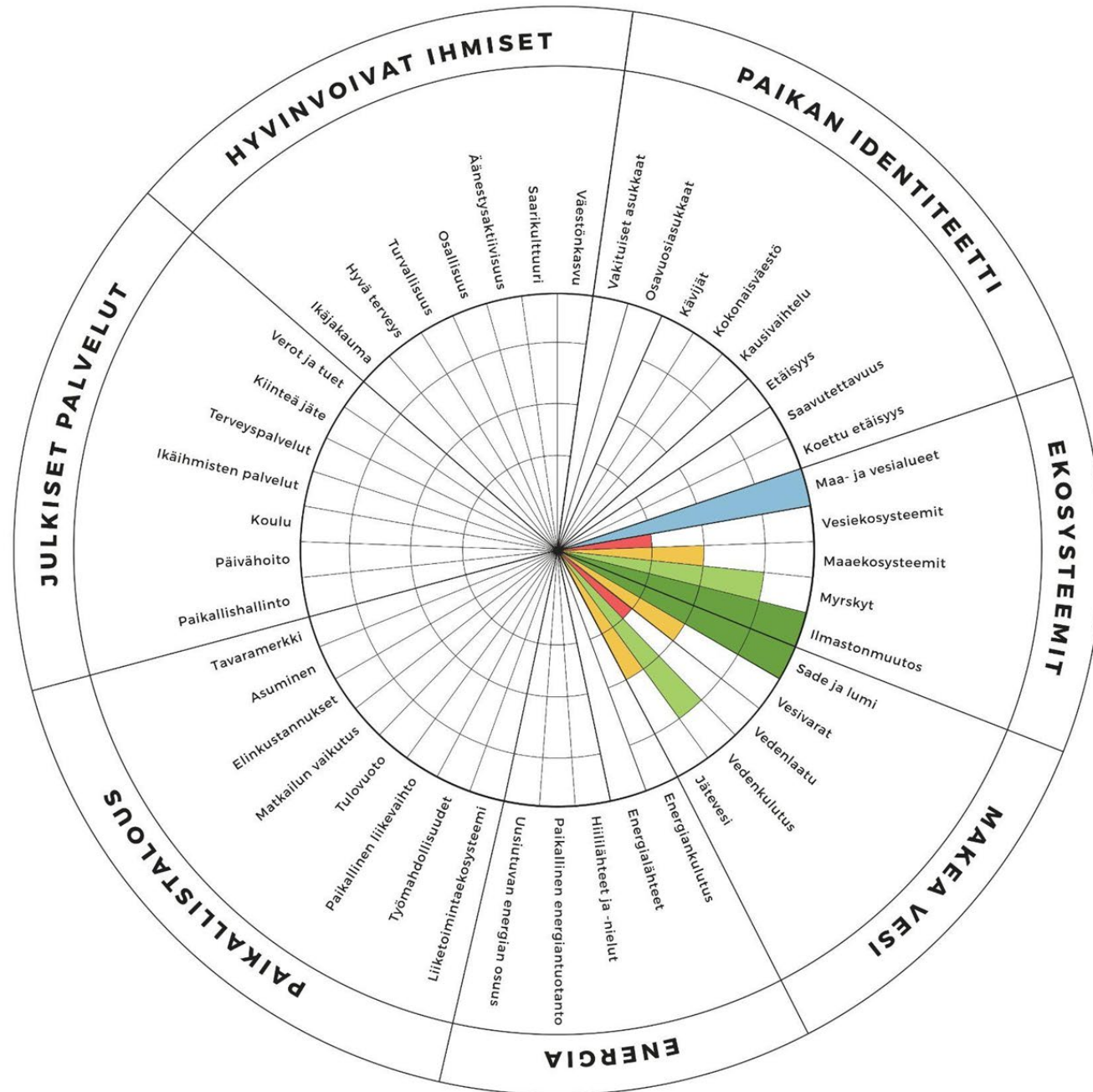
- Levittää tietoa ja osaamista asuttavuuden käsitteestä (habitability).
- Tähän kuuluu asuttavuusanalyysi = työkalu joka tuo esille mahdollisia kehitystarpeita ja osoittaa myös mitä alueella tai saarella on hyvin toimivaa, jota kannattaa vaalia ja mainostaa. Analyysin tulokset voidaan hyödyntää saarten tai saaristoyhteisöjen kehittämiseen.

Asuttavuusanalyysi

Asuttavuusanalyysissä saari tai saaristo-, rannikko- tai vesistöalue määrittelee, mittaa ja kehittää vetovoimaisuuttaan tarkastelemalla seitsemää osa-aluetta:

1. paikan identiteetti
2. hyvinvoivat ihmiset
3. makea vesi
4. ekosysteemit
5. energiaa
6. paikallistalous
7. julkiset palvelut

Näitä mitataan 45 indikaattorilla.
Lue lisää abo.fi/asuttavuus

Hankkeen toiminta

- Kahdeksan työpajaa, joilla on teemana asuttavuusanalyysin eri osa-alueet.
- Näistä neljä on lähitapaamisia, joihin Leader-ryhmät ja Suomen saaret ry nimeävät osallistujat (3 henk./alue osallistuu maksutta).
- Etänä toteutettavat työpajat on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille ja ne ovat maksuttomia.
- Tällä viikolla vierailemme Puumalassa, Asikkalassa, Sulkavalla ja Enonkoskella.

	Milloin?	Missä?	Sisältö
1	1.2.2022 klo 13-16	Etänä	Hankkeen esittely
2	4–6.4.2022	Hailuoto	Paikan identiteetti
3	4.10.2022	Etänä	Ekosysteemit
4	14–16.11.2022	Pellinki (Porvoo)	Makea vesi
5	Helmikuu 2023	Etänä	Paikallistalous
6	Huhtikuu 2023	?	Energia
7	Syyskuu 2023	?	Julkiset palvelut
8	Marraskuu 2023	?	Hyvinvoivat ihmiset

Tervetuloa mukaan! Välkommen med!

Lisätietoa

- abo.fi/asuttavuus
- <https://www.facebook.com/HabitabilityBobarhetAsuttavuus>
- abo.fi/saaristoinstituutti

